

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 28 Mai 2016

**Aelod / Swyddog Arweiniol: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill /
Richard Weigh, Prif Swyddog Cyllid**

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl: Adroddiad Cyllid

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2016/17. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ynglŷn â sefyllfa ariannol bresennol y cyngor a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2016/17.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2016/17 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer y gyllideb.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o gyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2016/17 fel y manylir yn **Atodiad 1**. Mae cyllideb net y Cyngor yn £185.062miliwn (£184.756miliwn yn 15/16). Yr adeg hon o'r flwyddyn, nid oes unrhyw amrywiannau i'w hadrodd. Mae naratif o amgylch y risgiau a'r tybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn wedi eu hamlinellu yn Adran 6.

Cytunwyd ar arbedion o £5.2miliwn yn rhan o'r gyllideb, ac mae crynodeb o'r arbedion hyn i'w gweld yn **Atodiad 2**. Fel yr addawyd y mis diwethaf mae Atodiad 2 yn cynnwys asesiad cychwynnol o gynnydd arbedion 2016/17. Dengys yr asesiad hwn yn ystod y cam cynnar hwn mae 42% o arbedion eisoes wedi eu cyflawni, gyda 25% arall o arbedion yn gwneud cynnydd da (gan wneud cyfanswm o 67% yn debygol o gael ei gyflawni). Mae gwaith manylach ar y gweill o amgylch nifer o arbedion sy'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd, bydd adroddiad ar y canlyniadau mewn adroddiadau monitro yn y dyfodol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Er nad oes unrhyw amrywiannau penodol i'w hadrodd, rhagwelir y bydd angen i wasanaethau nodi camau rheoli er mwyn cynnwys y pwysau canlynol o fewn y gyllideb gyffredinol:

- Cludiant Ysgol - mae'r polisi newydd yn gymwys o Fedi 2015 oedd i fod i ddatrys y pwysau cyllideb parhaol yn y maes hwn, wedi bod yn destun nifer o apeliadau o amgylch gweithredu'r polisi. Bydd datrys y materion yn cynnwys cynnydd yng nghostau parhaus Cludiant Ysgol yn ogystal â chostau cyfreithiol penodol.
- Contract Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru – mae'r gwasanaeth wedi gostwng costau er mwyn cyfyngu effaith gostyngiadau yn yr incwm ffioedd sy'n hysbys ar hyn o bryd, fodd bynnag mae risg o ostyngiadau pellach mewn incwm a lefel gwaith yn parhau.
- Gwasanaethau Cymunedol – bydd pwysau chwyddiant megis gweithredu Cyflog Byw Gwladol statudol (CBG) yn arwain at gynydd mewn ffioedd cartref gofal. Er y gobeithir y gall y pwysau yn 16/17 gael ei gynnwys o fewn y cyllidebau presennol a thrwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn, bydd y cynnydd blynyddol mewn CBG yn achosi pwysau sylweddol yn y blynyddoedd i ddod.
- Mae nifer o gyllidebau sy'n cael eu harwain gan y galw, ac felly yn gyfnewidiol megis lleoliadau Plant a Chynnal a Chadw dros y gaeaf yn parhau hefyd. Mae cronfeydd wrth gefn wedi cael eu defnyddio i helpu i reoli amrywiadau blynyddol, fodd bynnag, maent yn parhau i fod yn feysydd o risg yn 16/17 a thu hwnt a byddant yn cael eu monitro'n agos.

Fodd bynnag, mae gan wasanaethau hefyd gronfeydd wrth gefn penodol iach ac wedi cael caniatâd i gario tanwariant gwasanaeth sylweddol ymlaen a fydd yn cael ei nodi'n llawn yn Adroddiad Alldro terfynol ar gyfer 2015/16. Yn ogystal, fel rhan o'r broses gyllideb 16/17, neilltuwyd cronfa wrth gefn i gyflawni cyllideb un flwyddyn o £486,000 i liniaru'r risgiau i gyflwyno'r gyllideb gan gynnwys unrhyw oedi wrth gyflawni arbedion effeithlonrwydd.

Corfforaethol - Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) yn cynnwys targed arbedion o £1m ar gyfer 2017/18. Mae'n debygol y bydd rhai o'r arbedion hyn yn cael eu nodi a'u cyflawni yn ystod 2016/17. Bydd cynnydd yn cael ei adrodd i'r Aelodau yn ystod y misoedd nesaf.

Ysgolion - Er bod ysgolion wedi derbyn gwarchodaeth o 1.85% (£1.173miliwn) maent hefyd wedi gorfod dod o hyd i arbedion effeithlonrwydd i ariannu pwysau chwyddiant o tua £2.5miliwn. Mae'n debygol y bydd y lleihad mewn balansau Ysgolion a welwyd yn ystod 2015/16 felly yn parhau yn 2016/17. Ar hyn o bryd mae ysgolion yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr Cyllid Addysg ar gynlluniau ariannol manwl ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd ac yn ystod y ddwy flynedd ganlynol i gyflwyno cyllidebau cytbwys tymor hir. Bydd rhagor o fanylion ar gynnydd y broses hon yn cael ei adrodd yn fisol i'r Cabinet drwy'r Adroddiad Cyllid.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn tybio y bydd cynnydd mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn o £266k o'i gymharu â chynnydd yn y gyllideb o £257k. Rhagamcenir y bydd balansau CRT yn £2.870 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gyllideb cyfalaf o £11.8m yn cael ei ddyrannu rhwng gwelliannau arfaethedig i stoc tai bresennol (£8m) a datblygiadau adeiladu newydd (£3.8m).

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Mai, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £190.165 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 4.95%. Roedd balansau buddsoddi yn £4.8miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.34%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor yn **Atodiad 3**. Mae'r cynllun cyfalaf cyffredinol a gymeradwywyd yn £34.3miliwn gyda gwariant hyd yma yn £2.154m. Hefyd yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £31m ar y **Cynllun Corfforaethol**. Mae **Atodiad 4** yn rhoi diweddariad ar brif brosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Mae AEC wedi'i gwblhau ar gyfer pob cynnig perthnasol sydd wedi'i gynnwys yng Nghyllideb 2016/17.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Yn ogystal ag adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi cael ei ystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol, Uwch Dîm Arweinyddiaeth, cyfarfodydd briffio'r Cabinet a briffio'r Cyngor. Roedd cynigion penodol yn cael eu hadolygu gan bwyllgorau archwilio. Cafodd gweithdai'r gyllideb rheolaidd eu cynnal gydag aelodau etholedig i archwilio cyllidebau gwasanaeth ac ystyried cynigion y gyllideb. Mae'r cyngor wedi ymgynghori â'r partneriaid trwy'r Bwrdd Gwasanaeth Lleol ar y Cyd. Fe ddiweddarwyd pob aelod staff ynghylch y broses gosod y gyllideb, ac fe ymgynghorwyd yn llawn â staff a fydd yn cael eu heffeithio, neu fe fydd ymgynghori'n digwydd â nhw, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau AD y Cyngor. Ymgynghorwyd â'r Undebau Llafur trwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

Mae pwysau penodol yn amlwg yng nghyllidebau gofal cymdeithasol ond bydd yn cael ei gynnwys yn y flwyddyn gyfredol a'u hystyried fel rhan o broses y gyllideb ar gyfer 2017/18. Mae rhagolygon yn dangos y bydd balansau ysgolion yn parhau i ddirywio a bydd y sefyllfa yn cael ei adolygu'n agos.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n parhau i fod yn gyfnod ariannol heriol a byddai methu a chyflawni'r strategaeth y cytunwyd arni gogyfer â'r gyllideb yn rhoi mwy o bwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol gyfredol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol o dan Adran 151, Deddf Llywodraeth Leol 1972 wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.